

File No.

1956-57.

Collection No. 9

MUTINY PAPERS

Pres. Serial Nos.

Files of SHIRAJU'LLAH AKHAR.
Vol. 12; no. 48; February 14, 1857.

Subject.

News about the Moghal Court at Delhi and select news from the DEHLI URDU AKHAR

Vol. 4; Size 12" x 7 3/4". (Printed).

Previous References.

Later References.

نمبر ۴۴

سراج الاخبار

جلد وازم

من انبندی می شنیدیم که در سال ۱۲۳۰ هجری مطابق چهارم فروردین ۱۸۵۳ شمسی اتفاق افتاد که در آن روز
انبار دربار جهان در حضرت طربجانی خلیفه الرحمانی فرود آمد
عالمشان کونی حرام دو دمان کشان صاحبقرانی خلد که

همیشه با که بود و بر همین دست
بفرخی سعادت همیشه در دست
مردم تا که می شود شهر و زمین
بخرمی جوانی مردم سادشین

و یکدیگر اعظم را بی خبر خاد بر لای رسیدن از آن
شاه شاه دین شاه فریضه عبودی که از راه حرام
الدوله بهادر شرف نفس شناسی شنیدند
بعضی حضور را که این بلند بکمن رحمت تو
آداب و کوشش محنت بهادر و قلندار
بهادر زبانی حصار و جوار بند برقتند
نصف النهار هنگام نعمت برای مایه طعام
کشته قیل و کلاه اراستند با دانی نماز بشهر
و دیگر شغال دشمن محصر خوانند ازین خیار

جنوری نوزک رکاب و عوایدت آب
نوج سیر و کاشت کاشی کاشی و دوبار
شده شام گاه از اخبار راحت نوره
و در آشنای سوار سی اصرام الدوله بهادر
سعادت محرامت ساخته در اصل
ایوان شهر باری گردیدند فقط کس
یوم کشته نوزدهم ماه

بسوز شهر خاور بر خلی یک فرام نلیفام
 شبهر نه نشت که شاه دین نیاه از طاعت
 رب العزت انقلع انوده حکمت نیاه را
 شرف نفس شناسی ده مسند از ای جابجا
 کردینه حصار در بار اداب و کورش
 سجا آورده بایه صا حقیقی استیادند
 بعد بزیرش مجرا و تسلیم محبت بهادر
 و قلعه ارباد ملاحظه قطعه عرضی سستت
 بهادر حکم کنشینی مع نقل رو بکار می کچر
 کلنیزی ضلع بر تبه شعر وصول جوی گستر
 بهادر سستت به ازل خوردن تاج مل
 سکیم در باب بحاله استن حق نفع است
 زینداری حسن پوری منصور می کچر
 و اجرای قن پروانه بنام تحصیل از انجا
 در نیاب با سستت عامی تقاض حکم والا
 بنام کار پرواز ان خلافت معسکه
 جت اطلاع دهی ازین امر به سکیم صورت
 و عزاد شاد شدن از خواش فرزند
 که از مضمون عرضی بهادر موصوف
 به سکیم ممدوده آگاه سازنه نصف آنها
 حکام نعمت بخش مایه طعام شده قبلوله

گاه استند با دای نماز مشین و دیگر
 اشغال دشمن عصر خواننده اخسرمین بهار
 بهر کانی نوزک در بار متوجه دیو تبهی
 گائیان شده و یک مکان متصل نجا
 ملاحظه نموده شام گاه مراجعت فرزند
 و قریب تقارخانه جنگ توجان معاب
 کرده داخل شستان دشمنان شده
 بعد مغرب حسب معمول احترام الدوله
 بهادر را اندرون محل باد فرمودند

یوم و شبانه تسبیح و اشا

بر تبه شبر صبح او امی فریضه فقیه نموده
 و احترام الدوله بهادر را بر نفس شناسی گامیا
 فرموده رونق افروز در بار فلک اقتدار
 کشته اعیان دولت و ارکان خلافت
 حاضر شده اداب و کورشس مودا سستت
 بعد بزیرش مجرا و تسلیم بهادر ان عقیدت
 قویم از دژ بر خاسته جلوه ای اندرون
 محل معسکه کردینه نصف آنها حکام
 نعمت ببری مایه طعام شده قبلوله گاه

اراسته باد ای نماز مشین و دیگر شمال
 و تین عصر خوانند از مشین نما مخصوص
 تونک رکاب و عیله عقیدت نام استوخ
 بتوجه سیر و شکار انوسوی رود بارش
 ملاحظه کاغذ مادی بر هر دو که
 شام گاه از اینجا مراجعت فرموده
 داخل ایوان دیشان شدند حسب
 معمول حکمت بنیاد را یاد کردند عطف

یوم سه شنبه است و یکم

قبل از طلوع میرات البروج فرضه صوم
 بود ساخته احترام الدوله بهادر را به
 نفس شناسی ممتاز فرمودند حضار
 در بار اداب و کورش معروض کنانند
 شهنشاه دین بنیاد از اندرون محل معلی
 بجان مرزا سر بلند بخت بهادر عرف
 مرزا شو بهادر رونق بخش کرده
 و سپهر بر سر پیرش از دست مبارک
 بسته بعد قبول نذر از اینجا مراجعت
 نمودند داخل مشکوی خسروی گشته

۳ به نوبت بر پیش اداب و کورش بخت
 بهادر و قلعه بهادر ملاحظه و قطع
 شقه والا مرتبه والا انشا کنی اسمی مرکز
 مقصد معیاش بود متعلقه بر کتبه خوب
 از ان قبول نوات غوا اینها یکم و اگر بهادر
 یکم و از شان مرزا از بخش بهادر
 مع نقل عرضی مرزا محمد بخت و عذر
 عقیق در حضور سومی و نقل عرضی و حجاب
 گذرانند با قبر بیگ خان نغمه خواه ارا
 نذ کور شصتمین بین ایشان که آن
 امارت مرتبت نقل شقه و حله که غده
 لعیف جنبی انگریزی ساخته نزد کلک بنابر
 دلی روانه نماید تا که در خواست نرمان
 ممد و ح و تنظیم آن دیده حسب رضای
 ان بهادر کرد و دو می بیایم و حسب
 استنت بهادر حکم کشی مقصد
 تفرری خواه مرزا خورشید عالم بهادر
 و والده اش بدین ارشاد که از ابتدا
 برای این بر دو معز الیها خاص سرکار و لا
 کم و بیش علوقه شای نبوده لیکن بعد
 انتقال مرزا محمد سلطان فتح الملک شاه

ولسجه ببادر در وقت تقسیم شماره
 موسوم به انزوم بر روز یا مبلغ بلصه
 و پنجاه و نهم هزار اندک و والدیه اش
 مقرر گشته بسجل مهر خاص فرموده
 برای اجراء حواله علام احمد خان سرچوکی
 دیوان خاص فرمودند نصف النهار
 ننگام نعمت برای مایده طعام گشته
 قیلوله گاه اراستند با دایمی نماز شب
 و دیگر شغال دشمن محصر خوانند خرب
 بنار کجنوری اراکین در باره رونق
 افروز دیوان خاص کرده بسیر
 کاغذ باد مصروف ماندند شام گاه
 اراستجا انصاف فرموده داخل
 محل معنی شدند و حسب معمول
 احترام الدوله ببادر را اندرون
 یاد نمودند فقط.....

یوم چهارم بیست و نهم

ساعت دوازده غلظت بینه وقتی گذاره
 احترام الدوله ببادر را در بنفشه

سر افراز نموده مسند اراسی در بار شدند
 بعد قبول آداب و کورنش حاضران تقدیر
 و بجا آوردیم انجمن ببادر و قیلوله ببادر
 داخل دیوان شهرداری شده نصف
 النهار شکام لذت پیرنی مایده طعام
 گشته قیلوله گاه اراستند با دایمی نماز
 شب و دیگر شغال دشمن محصر خوانند
 اخسارین بنار کجنوری تونک رکاب
 و محله عقیدت مات توجیه سیر و تکرار
 آنسوی رود و بار شدند و اراستجا صدگان
 لطیف سکان ملکه جهان که قریب تر بود
 جلوارا کرده بدید بعد از پیش طبعیت
 معتر الله وله ببادر در راحت نموده از راه
 در بنفشه کده داخل شستان عزتشان
 شدند بودای مغرب احترام الدوله
 ببادر را اندرون محل یاد نمودند

یوم بیست و نهم چهارم

با نشا رسیده مایه در فرضیه وقتی گذاره
 احترام الدوله ببادر را در بنفشه

سند در باره ار استند حاضر قطعه اقدار
 اداب و کورشن بجای آورده بسایه
 صاحبقرانی استیادند بعد پذیرش
 مجرا و تسلیم بخت بهادر و قلعه بهادر
 بملاحظه قطعه در آرت الوصل بقیان در کسر
 بهادر منع بند وی سیلنج بکهار و سه صد
 و بهیل و سه رو به سه آنه مکتب مایه
 بابت ادنی فصل خریف مکتبه انضام
 فرمودند که داخلای حسب دستور مرتب
 کرد و بعد بهایران شایسته روتن
 افزون شده نصف النهار بکلام
 نعمت برایش طعام نشسته قیلو لک گاه
 اراستند بادای نماز شبین و دیگر
 شغالی و نشین عصر خوانند آخرین
 شمار حضور می تو زک در باره متوجه
 کلکشت و تفریح بانج سلیم که کرده
 ملاحظه کاغذ باد فرمودند شام گاه
 از اینجا مراجعت نموده داخل ششمان
 اجلال شده مرزا عبد امد و غره سلطان
 حاضر در دولت کشته اداب و کورش
 معروض کنان بنده حضور لایع النور

در تسبیح خانه جلوتر کشته محفل عقد گم
 ساخته نکاح صبیبه مرزا امیر شاهین
 بهادر مرحوم بابیر مرزا جهان شاه
 بهادر مرحوم رود رودی حضور لایع
 منعقد گشت و جمایل های کل سرگز
 و یاسمن و خرمای عدان منقسم شده
 بعد بهایوان خاص نزول اهل کمال
 فرمودند فقط

یوم جمعیت و چهارم

بادای سنن و در بیضه یوم آدینه خرم
 الدوله بهادر را سعادت بنقل شکر
 تجنده به بار جهان دار جلوه پراشته
 حضار عینه وقار مجرا و تسلیم بجای آورده
 بفر کنجی روی سرنگون قیام کردند بعد
 پذیرش بمیلاد اداب و کورش
 بخت بهادر و قلعه بهادر داخل
 عشرت ساری قدس کشته مرهبن
 وقت ملاحظه قطعه کرامت مرقعه اسکر
 استمنت بهادر بقعه رسید بیلنج

اس کا معنی ہے ثابت آیت فی موضع تانہ ۶ واسطے حاصل کرنے انہی مطلب کے
 بتول والا سنبھل مہرہ صل فرمودہ
 حکم اجرائی سہ شہہ داؤدہ نصف انہار
 ہنگام نعمت پیرای مایہ طعام شد
 قیلو کہ گاہ را از ایش بختہ نہ مادی
 نماز شبین و دیگر اشغال تیشین
 عصر خواندہ شام گاہ حاضرین
 و عملہ سواری را برخصت فواختہ
 احترام الدولہ بہادر را یاد نمودند

دھلے اردو حساب

کابل

کار رسانت وہی کزت کا اہم تاریخ
 جنوری کو کابل سے لکھتا ہے کہ پہلی
 اس سے معنی تمام حال جانے
 امیر دوست محمد خان کا درہ خبر
 میں جو کہ بنے سنا تھا لکھا سواہ میں
 وہ حال مفصل لکھتا ہوں جو کہ آج
 دن سے ایک مینے سنا ہے اجاب امیر

انواع واقعات کے خبرین مشہور
 کر رکھی ہیں اور جن سے ایک نہ
 سمجھ کر انگریزوں و سپاہیوں اور اراکین
 سے اس قدر خوفناک ہیں کہ واسطے
 حاصل کرنے مدد افغانوں کے وہ
 لاکھوں روپیہ دینی کو طیارہ میں لکھن
 بروقت معاونت امیر دوست محمد
 خان کے کابل میں میں تمہیں حال
 مفصل سہ گذشتہ امیر اور ملاقات
 کا لکھوں گا بالفعل صفاہ حال مینے

سنا ہے لکھتا ہوں
 واضح ہو کہ ایک دن بعد پونجے امیر کے
 مقام جہلمی میں جیف کشتہ پنجاب اولگی
 ملاقات کو گئے اور جاہنیں ملاقات
 سے نہایت خوش ہوئے امیر نے
 کچھ شیرینی پیش کی اور چٹیف کشتہ
 صاحب نے اوسے چکھا اور
 بعد ازاں رخصت ہو گئے
 تیسری دن امیر محمد دین پونجے اور
 اپنی سپاہ کو جوہر کے نگر چٹیف کشتہ

صاحب میں شریف لگئے ہو جب رسم
 کے جیف کشنز صاحب نے شہر
 اور سرٹیشن کے اور امیر نے
 ذابقہ حبشی کے بعد تھوڑے دیر کے
 اسکے صاحب مختتم الیہ سے ہو جا
 کہ آیا تم ایک باغ اوکس شخص کو
 بخش سکتے ہو جس کے لئے میں جا ہوں
 جیف کشنز سادہ نے جواب دیا
 کہ اگر میری دانست میں ایسی بخشش
 اغراض عام کے لئے مفید ہو گے
 تو میں اسکی باب میں حضور نوا
 کو ریزہ نزل بہادر شفا رسا لکھوں گا
 اور اگر وہ منظور فرما دین کے
 تو بخشش اس قسم کی عمل میں اوکی
 اپنے کہا کہ اگر انکو زحاکم ہونا چاہتے
 ہیں تو او نہیں جاسے کہ مجھے عہد
 و بیان کر لیں اور اگر جیف کشنز
 صاحب مناسب جا میں اور مجھے
 صلاح دین تو میں شہرا یطہ اوستا
 کر لوں جیف کشنز صاحب نے جواب
 دیا کہ امیر کو جو مناسب متصور ہو کر

خواہ عابدہ اوستی و انکا د اختیار
 کرین خواہ راہ دشمنی امر نے
 بعد کچھ تامل کے کہا کہ میں ایک
 دفعہ اور ایرانیوں سے لڑو گا
 جیف کشنز صاحب نے کہا کہ
 میں اس باب میں اپنی بعد تیز
 دن کے دو لکا قہر نے صاحب
 مفید الیہ نے امر سے کہا کہ میں
 ایرانیوں پر ہم نہیں کر سکتا ہوں
 کیونکہ میرے پاس سپاہ اور
 روبر نہیں ہے لیکن اگر ایک
 سپاہ مشتمل نہ دستا نیوں
 اور کالیوں سے لبر کڑکی افسران
 انگریزی نواح قندہار میں جمع ہو اور
 اسے سخاہ سرکار سا انکو برسر
 ملا کر تو ہم ایران جاری ہو سکتی کر
 بعد اسکے اپنے کہا کہ مجھی کابل
 وقتہ ارمین امن ولان کے رسد
 اور حقد رسپاہ نہیں جاسے دیکھ
 ہم ایرانیوں کے میرے ملک میں سے
 جیف کشنز صاحب نے اوکی کہنگو

۸ اور سردار محمد عثمان خان شہر الطیغہ
نامہ سے واقف ہیں

محمد عثمان خان شہر الطیغہ
سردار محمد عثمان خان شہر الطیغہ
محمد عثمان خان شہر الطیغہ

سبب نہ کی اور کہا کہ بتیر ہی ہو کہ تم
اپنی ہی ملک کی فکر میں رہو اور میرے
ازراہ طبع کے اور ملک پر جو کہ تمہارے
قبضہ میں نہیں ہو قبضہ کر سکا خیال
نکو و کورسنت امکر بز ہی تمہارے
اور تمہارے اہل و عیال کو بطریق
الہد او بارد لاکھ روپیہ لاندہ و کور
اور فوجدار خان بھنبہ و کالت
کابل میں رہی گا اور جائے کہ امیر
ہے واسطے ہمراہ صرف کشتہ
بنجاب کے ہتھیار کے لئے ایک
وکیل مقرر کریں اور مسد بن
صاحب طرف تندر کے بھیجے
جاوینگے اپنے جواب دہانہ
میں مرزا حسین خان کو وکیل مقرر
کر کے پشاور میں چوڑ جاؤنگا
القصد در بیان امیر اور صرف کشتہ
صاحب کے ایک عہدہ نامہ
ہو گیا اور کورسنت امکر بز ہی
کے طرف سے مسد بن صاحب
اور امیر کبیر سے سردار محمد عثمان